

RAQAMLI IQTIAODIYOT: O'ZBEKISTONDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI VA JAHON AMALIYOTI

Farg'ona Politexnika instituti talabasi

Tolipova Ozodaxon

e-mail: abdulayevaozoda@gmail.com

Annotatsiya: Raqamli iqtisodiyot O'zbekiston uchun global miqyosda iqtisodiy o'sish, innovatsiyalar va raqobatbardoshlikni oshirish uchun muhim imkoniyatdir. Raqamli texnologiyalardan foydalanish va qo'llab-quvvatlovchi ekotizimni rivojlantirish orqali O'zbekiston o'zining iqtisodiy istiqbollarini oshirishi va global raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin. Ushbu maqola O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning hozirgi holati va rivojlanish istiqbollarini o'rganadi. Asosiy omillar, imkoniyatlar, muammolar va siyosat oqibatlarini tahlil qilish orqali maqola O'zbekiston iqtisodiy taraqqiyotga ko'maklashish uchun raqamli texnologiyalardan qanday foydalanishi mumkinligi haqida har tomonlama tushuncha berishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, texnologiya, raqamlashtirish, innovatsiya, tadbirkorlik, strategiya, elektron hukumat.

ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА: ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И МИРОВАЯ ПРАКТИКА

Аннотация: Цифровая экономика является важной возможностью для Узбекистана повысить экономический рост, инновации и конкурентоспособность в глобальном масштабе. Используя цифровые технологии и развивая поддерживающую экосистему, Узбекистан может улучшить свои экономические перспективы и внести вклад в развитие глобальной цифровой экономики. В данной статье рассматривается современное состояние и перспективы развития цифровой экономики в Узбекистане. Путем анализа ключевых факторов, возможностей, проблем и политических последствий статья призвана обеспечить всестороннее понимание того, как Узбекистан может использовать цифровые технологии для содействия экономическому развитию.

Ключевые слова: Цифровая экономика, технологии, цифровизация, инновации, предпринимательство, стратегия, электронное правительство.

DIGITAL ECONOMY: DEVELOPMENT PROSPECTS IN UZBEKISTAN AND WORLD PRACTICE

Abstract: The digital economy is an important opportunity for Uzbekistan to increase economic growth, innovation and competitiveness on a global scale. By using digital technologies and developing a supporting ecosystem, Uzbekistan can improve its economic prospects and contribute to the development of the global digital economy. This article examines the current state and development prospects of the digital economy in Uzbekistan. By analyzing key factors, opportunities, challenges and policy implications, the article aims to provide a comprehensive understanding of how Uzbekistan can use digital technologies to promote economic development.

Key words: Digital economy, technology, digitalization, innovation, entrepreneurship, strategy, electronic government.

Kirish

Raqamli iqtisodiyot kontseptsiyasi korxonalar faoliyati va jismoniy shaxslarning o'zaro munosabatlarining an'anaviy usullarini o'zgartirdi. So'nggi yillarda O'zbekiston global miqyosda iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshlikni oshirish uchun raqamli transformatsiyani qabul qilmoqda. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari tushunish, shuningdek, ilg'or jahon tajribasini o'rganish muvaffaqiyatli yo'lni belgilash uchun zarur. Raqamlilashtirish savdo, aloqa va inson hayotining boshqa jabhalarini o'zgartirdi. Raqamli o'zgarishlar nafaqat innovatsiyalarni tezlashtirdi, balki iqtisodiy o'zgarishlarga ham turtki bo'ldi. O'zaro bog'langan zamonaviy dunyoda raqamli iqtisodiyot kontseptsiyasi global iqtisodiy o'sish va innovatsiyalarning asosiy omiliga aylandi. Raqamli iqtisodiyot raqamli texnologiyalar, ma'lumotlar va aloqa tarmoqlariga asoslangan iqtisodiy faoliyat va tranzaktsiyalarni anglatadi. U elektron tijorat va raqamli marketingdan tortib bulutli hisoblash va sun'iy intellektgacha bo'lgan keng ko'lamli tarmoqlarni o'z ichiga oladi.

Asosiy qism

Hozirgi kunda Internet-axborot texnologiyalari tez sur'atlar bilan ommalashmoqda va iqtisodiy globallashtirish yurishi bilan qo'llanilmoqda. Raqamlilashtirish, tarmoq va razvedka bilan tavsiflangan raqamli iqtisodiyot tez sur'atlar bilan o'sib bormoqda va keng qamrovli iqtisodiy va ijtimoiy innovatsiyalar va o'zgarishlarning asosiy harakatlantiruvchi kuchiga aylandi. Raqamli iqtisodiyot kirib keldi ijtimoiy hayot va ishlab chiqarish faoliyati shakllarini o'zgartirdi. Raqamli texnologiya asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida raqamli iqtisodiyot sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va bulutli hisoblash kabi axborot texnologiyalari orqali iqtisodiy rivojlanishning o'zgarishiga bevosita yordam berishi mumkin. Raqamli iqtisodiyot va yuqori sifatli iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlik haqidagi tadqiqotlarga kelsak, olimlar odatda raqamli iqtisodiyot yuqori sifatli iqtisodiy rivojlanishga ijobiy yordam berishi mumkinligiga ishonishadi.

An'anaviy iqtisodiyot bilan taqqoslaganda, raqamli iqtisodiyot axborot texnologiyalari inqilobining sanoatlashuvi va bozorlashuvining namoyonidir. Uning rivojlanishi Metkalf qonuni, Mur qonuni va Davido qonuniga mos keladi. Bu raqamli iqtisodiyotning marjinal daromadni oshirish va marjinal xarajatlarni kamaytirish xususiyatlariga ega ekanligini aniqlaydi. Raqamli iqtisodiyotning dastlabki bosqichida raqamli infratuzilmaning qurilishi tugallanmagan va raqamli dividendni samarali tarzda chiqarib bo'lmaydi, bu esa yuqori sifatli iqtisodiy rivojlanishni cheklangan rag'batlantirishga yaqinlashadi.

Kuchli texnologik infratuzilmaga sarmoya kiritish O'zbekistonning raqamli iqtisodiyot kun tartibidagi yana bir muhim faoliyatdir. Yuqori tezlikdagi internet aloqasini yaratish, telekommunikatsiya tarmoqlarini rivojlantirish va raqamli infratuzilmani kengaytirish butun mamlakat bo'ylab raqamli texnologiyalardan keng foydalanishni ta'minlash uchun muhim qadamdir. Ushbu infratuzilmani rivojlantirish raqamli iqtisodiyotning turli tarmoqlari o'sishi uchun asos yaratadi.

O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot holati:

O'zbekistonda turli sohalarda raqamlashtirish tomon sezilarli siljish kuzatilmoqda. Hukumat raqamli iqtisodiyot o'sishini rag'batlantirishga qaratilgan siyosat va tashabbuslarni amalga oshirishda faol bo'ldi. Raqamli ishonch agentligining tashkil etilishi va elektron davlat xizmatlarining joriy etilishi bilan O'zbekiston yanada bog'langan va texnologiyadan xabardor kelajak uchun zamin yaratmoqda.

O'zbekistondagi asosiy tashabbuslar va tendentsiyalar:

- O'zbekiston ma'muriy jarayonlarni soddalashtirish, shaffoflikni oshirish hamda fuqarolar va tadbirkorlik subyektlariga xizmatlar ko'rsatishni yaxshilash maqsadida elektron davlat xizmatlariga sarmoya kiritmoqda.

- Aholi o'rtasida raqamli savodxonlikni oshirish, fuqarolarning tobora raqamlashtirilgan dunyoda rivojlanish uchun zarur ko'nikmalar bilan ta'minlanishini ta'minlash bo'yicha sa'y-harakatlar olib borilmoqda.

- Hukumat texnologik taraqqiyotga erishishda yosh tadbirkorlar va innovatorlarni qo'llab-quvvatlab, jonli startap ekotizimining o'sishiga ko'maklashmoqda.

Raqamli iqtisodiyotda muvaffaqiyat qozonish uchun O'zbekiston o'z aholisining raqamli savodxonligi va malakasini oshirishga e'tibor qaratmoqda. Fuqarolarni raqamli landshaftda samarali harakat qilish uchun zarur texnik ko'nikmalar bilan qurollantirish bo'yicha turli dastur va tashabbuslar amalga oshirilmoqda. Raqamli savodli ishchi kuchini rag'batlantirish orqali O'zbekiston raqamli iqtisodiyotda innovatsiyalar, samaradorlik va raqobatbardoshlikni oshirishni maqsad qilgan.

Tadbirkorlik va innovatsiyalarni rag'batlantirish O'zbekistonning raqamli iqtisodiyot faoliyatining muhim jihati hisoblanadi. Hukumat ijodkorlik madaniyati va texnologik taraqqiyotni rivojlantirish uchun startaplar, texnologik inkubatorlar va innovatsiya markazlarini qo'llab-quvvatlamogda. Tadbirkorlik uchun dinamik

ekotizimni rag'batlantirish orqali O'zbekiston iqtisodiy o'sishga turtki beradigan yangi raqamli yechimlar va xizmatlarning paydo bo'lishiga yo'l ochmoqda.

Raqamli iqtisodiyotda jahon amaliyoti va rivojlanish istiqbollari:

Raqamli iqtisodiyotning global tendensiyalari va ilg'or tajribalarini ko'rib chiqish O'zbekistonning o'z rivojlanish traektoriyasi haqida qimmatli tushunchalarni berishi mumkin. Estoniya, Singapur va Janubiy Koreya kabi davlatlar texnologik innovatsiyalarni qabul qilishning iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshlikka ijobiy ta'sirini ko'rsatib, raqamli transformatsiya uchun namuna bo'ldi.

Raqamli iqtisodiyot butun dunyo bo'ylab o'sish va innovatsiyalarning muhim kalitiga aylandi. Ulanishning kuchayishi, raqamli platformalarning ko'payishi, sun'iy intellekt, bulutli hisoblash va blokcheyn kabi texnologiyalarning rivojlanishi bilan raqamli iqtisodiyot biznes modellarini barcha tarmoqlarga kirib bordi. Raqamli transformatsiyani qo'llagan mamlakatlar o'z iqtisodiyotlarida samaradorlik va raqobatbardoshlik oshganiga guvoh bo'lmoqda.

Jahon amaliyotida qo'llanilgan asosiy strategiyalar:

➤ Raqamli infratuzilma: Kuchli raqamli infratuzilmaga sarmoya kiritish keng miqyosdagi ulanishni ta'minlash va barcha sektorlarda raqamli texnologiyalarni joriy etishni osonlashtirish uchun juda muhimdir.

➤ Ma'lumotlar maxfiyligi va kiberxavfsizlik: Xavfsiz raqamli ekotizimni yaratish foydalanuvchilar o'rtasida ishonchni mustahkamlash va maxfiy ma'lumotlarni kibertahdidlardan himoya qilish uchun zarur.

➤ Innovatsion ekotizim: Innovatsiyalar va tadbirkorlik madaniyatini tarbiyalash texnologik taraqqiyot va dinamik raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning kalitidir.

Ko'pgina mamlakatlar davlat xizmatlarini ko'rsatishni yaxshilash, shaffoflikni oshirish va fuqarolarning faolligini oshirish uchun elektron hukumat tashabbuslarini amalga oshirmoqda. Raqamli platformalar va vositalar hukumatlarga ma'muriy jarayonlarni soddalashtirish, samaradorlikni oshirish va boshqaruvda mas'uliyatni kuchaytirish imkonini beradi. Ko'pgina mamlakatlarda innovatsion markazlar, texnologik klasterlar va startup inkubatorlari rivojlanib, tadbirkorlik va texnologik innovatsiyalar uchun qulay zamin yaratmoqda. Hukumatlar ushbu ekotizimlarni moliyalashtirish, me'yoriy-huquqiy bazalar va raqamli tadbirkorlikni rivojlantirish va yangi bozor imkoniyatlarini yaratish uchun hamkorlik tashabbuslari orqali qo'llab-quvvatlamoqda.

Xulosa

O'zbekiston raqamli transformatsiya sari sayohatini davom ettirar ekan, raqamli iqtisodiyotning to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarishda ilg'or global tajribalardan foydalanish va innovatsion texnologiyalarni qo'llash muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Raqamli infratuzilmaga sarmoya kiritish, raqamli ko'nikmalarni oshirish va

innovatsiyalar ekotizimini rivojlantirish orqali O'zbekiston o'zini global raqamli landshaftda raqobatbardosh o'yinchi sifatida ko'rsatishi mumkin.

O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari istiqbolli bo'lib, jahon amaliyotiga moslashish va texnologik yutuqlarni qo'llash orqali mamlakat raqamli asrda barqaror iqtisodiy o'sish va farovonlikka yo'l ochishi mumkin. O'zbekistonning raqamli iqtisodiyot sohasidagi asosiy faoliyati elektron boshqaruv, texnologiya infratuzilmasini rivojlantirish, raqamli ko'nikmalarni oshirish, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va kiberxavfsizlikka qaratilgan strategik e'tiborni aks ettiradi. Ushbu asosiy tashabbuslarni amalga oshirish orqali O'zbekiston iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, samaradorlikni oshirish va turli sohalarda innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashga qodir rivojlanayotgan raqamli iqtisodiyot uchun zamin yaratmoqda. Mamlakat raqamli transformatsiya yo'lida davom etar ekan, ushbu tadbirlarning amalga oshirilishi O'zbekistonning farovon va texnologik jihatdan rivojlangan kelajagini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bayzakova, D. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIK, UNING TAVSIFLANISHI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 20(10), 108-112.
2. Gaybullayevich, A. N. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI. SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY, 2(14), 125-129.
3. Ilyosov, A. A. U. (2023). Sanoat mahsulotlari eksportining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari: xorij tajribasi va amaliyoti. Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 3(4), 84-90.
4. Ilyosov, A. A. U. (2022). SANOAT EKSPORTI KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI. Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 2(2), 23-30.
5. Ilyosov, A. (2023). ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISMS TO SUPPORT THE EXPORT OF INDUSTRIAL PRODUCTS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF FOREIGN EXPERIENCE AND PROPOSALS: UDC 339.564: 338.45. 025 (575.121). Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology, 8(1).